

**SÁROSPATAK VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
POLGÁRMESTERI HIVATALÁNAK JEGYZŐJÉTŐL
3950 SÁROSPATAK, KOSSUTH U. 44.
TEL.: 47/513-240, FAX: 47/311-404**

T Á J É K O Z T A T Ó

- a Képviselő-testületnek -

a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról

Tisztelt Képviselő-testület!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) 96. § (6) bekezdése kötelező jelleggel előírja a helyi önkormányzatoknak a gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenység évenkénti átfogó értékelését.

Az értékelés tartalmi követelményeit a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997.(IX.10.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Gyer.) 10. sz. melléklete szabályozza, az alábbiak szerint:

1. A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira.
2. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása:
 - a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma, kérelmezőkre vonatkozó általánosítható adatok, elutasítások száma, főbb okai, önkormányzatot terhelő kiadás nagysága,
 - egyéb, a Gyvt.-ben nem szabályozott pénzbeli vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok,
 - gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok.
3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása:
 - gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalata *(alapellátásban részesülők száma, gyermekek veszélyeztetettségének okai, válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása, családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása, jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai)*,
 - a gyermekek napközbeni ellátásának, gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok.
4. Jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések:
 - védelembe vettek száma, a védelembe vétel okai, felülvizsgálatok eredménye,
 - ideiglenes hatályú elhelyezések száma, okai, gyámhivatali felülvizsgálat eredménye.
5. A gyámhivatal székhelye szerinti önkormányzat által készített átfogó értékelés tartalmazza a jegyzői gyámhatósági intézkedésekre vonatkozó adatokon kívül a városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatokat is.
6. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők működését engedélyező hatóság ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása.
7. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján *(milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenciós elképzelések)*.
8. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása *(amennyiben a településen készült ilyen program)*, valamint a gyermekkorú és a fiatalok bűnelkövetők számának, az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása.
9. A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében milyen feladatok, szolgáltatások ellátásában vesznek részt civil szervezetek *(alapellátás, szakellátás, szabadidős programok, drogprevenció, stb.)*.

Ennek megfelelően készült el az alábbi részletes a jegyzői gyámhatóság és a gyámhivatal **e körben** végzett tevékenységét átfogó tájékoztató.

1. A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira:

Sárospatakon lakóhellyel rendelkezők száma:

2007. évben: 13.794 fő
 2008. évben: 13.640 fő
 2009. évben: 13.219 fő
 2010. évben: 13.127 fő
2011. évben: 13.100 fő

Születések száma:

2007. évben: 110 fő
 2008. évben: 115 fő
 2009. évben: 103 fő
 2010. évben: 86 fő
2011. évben: 96 fő

A 18. éven aluli lakosság megoszlása életkor szerint:

	2009. évben	2010. évben	2011. évben
0-2 év:	328 fő	297 fő	285 fő
3-6 év:	419 fő	399 fő	404 fő
7-14 év:	997 fő	969 fő	909 fő
15-18 év:	643 fő	625 fő	778 fő
összesen:	2.387 fő	2.290 fő	2.376 fő

2. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása:

A Gyvt. 18. § (1) bekezdése szerint a jogosult gyermek számára

a) a települési önkormányzat jegyzője a törvényben meghatározott feltételek szerint **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot**,

b) a települési önkormányzat képviselő-testülete (*Egészségügyi és Szociális Bizottság*) a törvényben és az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint **rendkívüli gyermekvédelmi támogatást** állapít meg.

Döntésük alapján a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás még célzottabbá tehető, természetbeni ellátás formájában is nyújtható, különösen a védelembe vett gyermekek számára.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény:

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult meghatározott gyermekétkeztetés normatív kedvezményének, meghatározott pénzbeli támogatásnak, a külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

A jegyző megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének (*jelenleg: 28.500,-Ft/hó*) 130%-át.

Amennyiben a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság feltétele, hogy a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 140 %-át.

Mindkét esetben további feltétel még a család vagyoni helyzetének vizsgálata. A jogosultsági feltételek fennállása esetén nagykorúvá válása után is jogosult a gyermek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre.

A gyermekvédelmi támogatások közül legjelentősebb a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, melynek összege – 2011. évben gyermekenként 5.800,-Ft - augusztus és november hónapokban került kifizetésekre, ehhez kapcsolódik a gyermekétkeztetés normatív kedvezménye, valamint a tankönyvtámogatás.

2011. évben - jövedelemhatár miatt - 3 család esetében utasítottunk el rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény iránti kérelmet.

A pénzbeli támogatások az alábbiak szerint alakultak:

Támogatás megnevezése	2009. évben fő	(Ft)	2010. évben fő	(Ft)	2011. évben fő	(Ft)
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	820	9.256.800	834	9.604.800	789	8.995.800
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	334	705.885	38	410.000	15	105.000
Óvodáztatási támogatás	25	270.000	48	590.000	65	810.000
Összesen:		10.232.685		10.604.800		9.910.800

Óvodáztatási támogatás:

A települési önkormányzat jegyzője annak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermeknek a szülője részére, aki a három-, illetve négyéves gyermekét beíratta az óvodába, továbbá gondoskodik gyermeke rendszeres óvodába járásáról, és akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága fennáll, a gyermek óvodai beíratását követően az óvodai nevelési jogviszony fennállásáig pénzbeli támogatást folyósít.

A folyósítás feltétele a szülő nyilatkozata arról, hogy a gyermekének hároméves koráig legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen.

Óvodáztatási támogatásban részesülő gyermekek száma:

Támogatás	2009. évben		2010. évben		2011. évben	
	fő	Ft	fő	Ft	fő	Ft
Első alkalom	17	190.000	11	220.000	16	320.000
További alkalmak	8	80.000	37	370.000	49	490.000
Összesen: (halmozott)	25	270.000	48	590.000	65	810.000

A támogatást 2009. évtől állapítjuk meg, összege gyermekenként első alkalommal 20.000,-Ft, illetve 10.000,-Ft, ezt követően gyermekenként 10.000,-Ft.

Az óvodáztatási támogatás kifizetésére - *jogszabályi feltételek hiánya miatt* - 2011. évben 11 gyermek esetében nem került sor, mivel a gyermekek hiányzásainak száma meghaladta az óvodai nevelési napok számának 25 %-át. *(A nyári hónapokban a szülők nem vitték óvodába a gyermekeket.)*

Az óvodáztatási támogatásra jogosultak száma növekvő tendenciát mutat, az elmúlt évhez viszonyítva. Az óvodás korú gyermekek 10 %-a olyan családban születik, nevelkedik, ahol a szülők iskolai végzettsége 8 általános, illetve annál kevesebb.

Településünkön a gyermekétkeztetés megoldott. Ennek biztosítása az óvodák, iskolák épületében történik.

A **gyermekétkeztetés** esetén a gyermekek részére a nappali oktatásban történő részvételéig az alábbi normatív kedvezményeket kell biztosítani:

- a bölcsődés, az óvodás, az 1-8 évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek után az intézményi térítési díj 100 %-át,

- b) az a) pont alá nem tartozó, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek, tanuló után az intézményi térítési díj 50 %-át,
- c) három vagy több gyermekes családoknál gyermekenként az intézményi térítési díj 50 %-át,
- d) tartósan beteg vagy fogyatékkal élő gyermek, tanuló után az intézményi térítési díj 50 %-át, kedvezményként kell biztosítani.

3. Az Önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása

(A gyermekjóléti szolgáltatás biztosítását a szolgálat beszámolója tartalmazza.)

A gyermekek napközbeni ellátásának, gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok:

A települési önkormányzat feladatai között a Gyvt. 94. § (2) bekezdése szerint biztosítja a rendkívüli gyermekvédelmi támogatást, a személyes gondoskodást nyújtó alapellátások keretében a gyermekjóléti szolgáltatást, a gyermekek napközbeni ellátását, a gyermekek átmeneti gondozását, szervezi és közvetíti a máshol igénybe vehető ellátások hozzájutását.

A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető bölcsődében, hetes bölcsődében, családi napköziben, házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban vagy táborban, valamint a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény hatálya alá tartozó óvodában, iskolai napköziben.

Településünkön bölcsőde egy csoporttal, továbbá óvoda és iskolai napközi működik.

(Az a település, ahol tízezernél több állandó lakos él, bölcsődét köteles működtetni.)

Gyermekek átmeneti gondozása megszervezhető helyettes szülőnél, gyermekek átmeneti otthonában vagy családok átmeneti otthonában.

(Az a település, ahol húszezernél több állandó lakos él, gyermekek átmeneti otthonát, ahol harmincezerrel több állandó lakos él, családok átmeneti otthonát köteles működtetni.)

4. Jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések:

A gyámhatósági ügyintéző jogszabály által előírt felsőfokú szakirányú végzettséggel és közigazgatási szakvizsgával rendelkezik, valamint azokkal a kommunikációs, szociális, empatikus készségekkel, amelyek elengedhetetlenül szükségesek az ügyintézéshez, a ügyfelekkel való eredményes kapcsolattartáshoz.

A gyakori jogszabályváltozások és az egyes ügyek bonyolultabbá válása miatt nőtt az ügyintéző leterheltsége.

A gyámhatóság részére 2011-ben 1070 ügyirat került iktatásra, ebből 640 alapszámmal, 430 pedig alszámmal.

A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai folyamatosan értesítik a gyámhatóságot a kiskorúak veszélyeztetettségéről.

Az iskolai igazolatlan hiányzások, magatartási problémák, a házirend szabályainak megsértése a legtöbb esetben az első jelzések, melyek egy-egy gyermek veszélyeztetett helyzetének feltárásához vezetnek.

A Sárospataki Rendőrkapitányság 2011. évben 18 fiataikorúval szembeni intézkedéséről tájékoztatta a gyámhatóságot. A jelzést követően a családgondozók környezetanulmányt készítenek és javaslatot tesznek a gyermekek gondozásával kapcsolatban. A védelembe vételi javaslatot követően a törvényes képviselő és a gyermek is meghallgatásra kerül.

A veszélyeztetett kiskorúak számának alakulása Sárospatakon:

2007. évben 244 fő
 2008. évben 137 fő
 2009. évben 135 fő
 2010. évben 87 fő
2011. évben 108 fő

2011. évben nyilvántartásba vett veszélyeztetett kiskorúak száma 92 fő, ebből 36 fő védelembe vételére került sor.

Védelembe vétel:

A Gyvt. 68. § (1) bekezdése értelmében:

„Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételel megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi.”

A (2) bekezdése értelmében:

„A települési önkormányzat jegyzője – a gyermeket a gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével – védelembe veheti továbbá

- a) a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértést elkövetett fiatakorút,*
- b) a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket,*
- c) a rendőrség, az ügyészség, a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiatakorút.*

Védelembe vett gyermekek számának alakulása: (2011. december 31.-ei állapot szerint)

Évszám	Gyerekek száma (fő)	Családok száma (db)
2007	54	20
2008	57	20
2009	58	21
2010	38	18
2011	45	26

A védelembe vételt a gyámhatóság évenként vagy a kirendelt családgondozó, a korlátozottan cselekvőképes gyermek, a szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére bármikor felülvizsgálja. A védelembe vétel a gyermek nagykorúvá válásával szűnik meg.

2011. évben a védelembe vétel felülvizsgálatára 22 gyermeknél hivatalból került sor.

A gyámhatóság eredményesség miatt 2 gyermek védelembe vételét szüntette meg. A védelembe vétel további fenntartása indokolt volt azokban az esetekben, ahol a szülőnek vagy a gyermeknek felróható - *védelembe vételhez vezető* - okokat a család segítséggel sem tudta megoldani.

A gyámhatóság a védelembe vétel két éven túli fenntartása miatt a Gyer. 91/E §-a alapján 3 kiskorú esetében kereste meg a Városi Gyámhivatalt a védelembe vétel felülvizsgálata céljából.

Két család elköltözött városunkból, 13 kiskorú védelembe vétele áttételre került az új lakcím szerinti önkormányzat jegyzőjéhez.

A beszámolóval érintett évben a védelembe vételhez, illetve a védelembe vétel fenntartásához vezető okok zömében a szülőnek felróható nevelési hiányosságok, illetve a kamaszok kifogásolható magatartása.

A problémák nagyszámban környezeti, magatartási, anyagi, elhanyagolási okokra vezethetők vissza, családi konfliktus, a nem megfelelő gyermeknevelés, ami az iskolai magatartás-, illetve teljesítményzavart eredményezi. A védelembe vett gyermekek szülei évek óta munkanélküliek, a transzferjövödelmek csökkenése elszegényedést, betegséget, devianciát hoz magával.

Iskoláztatási támogatás:

A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 15. § b) bekezdése szerint, ha a tizennyolcadik életévét be nem töltött tanköteles gyermek, a közoktatási intézmény kötelező tanórai foglalkozásai tekintetében igazolatlanul mulaszt, a közoktatási intézmény igazgatójának jelzése alapján a települési önkormányzat jegyzője gyámhatóságként eljárva az adott tanévben igazolatlanul mulasztott ötvenedik kötelező tanórai foglalkozás után - amennyiben a védelembe vétel még nem áll fenn - elrendeli a gyermek védelembe vételét, továbbá az iskoláztatási támogatás folyósításának felfüggesztését.

A jegyző az iskoláztatási támogatás felfüggesztését határozatlan időre rendeli el.

Az iskoláztatási támogatás felfüggesztésének időtartama alatt a gyermek után járó iskoláztatási támogatást a családtámogatási folyószámlán kell gyűjteni. Ha az iskoláztatási támogatást rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekekre tekintettel állapították meg, a felfüggesztés időtartama alatt az iskoláztatási támogatás teljes összegét természetbeni formában kell a gyermek számára nyújtani.

A felfüggesztés megszüntetését követően a felfüggesztés időtartama alatt a családtámogatási folyószámlán összegyűlt iskoláztatási támogatás teljes összegét - a felfüggesztés időtartamával megegyező számú hónapra elosztva - havi részletekben, természetbeni formában kell a gyermek számára nyújtani.

Iskoláztatási támogatás folyósításának felfüggesztésében érintettek:

- 10 óra igazolatlan hiányzást meghaladó jelzés 34 tanulóról érkezett,

- 50 óra igazolatlan hiányzást meghaladó jelzés 15 kiskorúról érkezett, 4 fő esetében utólagos igazolás történt, az eljárás megszüntetésre került. Két kiskorú előzőleg már védelemben volt, 9 kiskorú az igazolatlan hiányzást követően került védelembe vételre. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményrel kilenc kiskorú rendelkezik, számukra eseti gondnoknak a Családsegítő és Pedagógiai Szakszolgálat családgondozója lett kijelölve. Az eseti gondnok az iskoláztatási támogatás összegét havonta a pénzfelhasználási tervben rögzített célokra, természetben nyújtja át a kiskorú részére. A felfüggesztett iskoláztatási támogatás háromhavonta, illetve a tanév végét követő hónapban felülvizsgálatra került.

5 tanuló esetében került sor a felfüggesztés megszüntetésére, 1 tanuló betöltötte a 18. életévét, tankötelezettsége megszűnt, a számláján összegyűlt iskoláztatási támogatás természetbeni átadása megtörtént. 4 tanuló magántanulóként teljesíti iskolai tankötelezettségét. 4 gyermek iskoláztatási támogatás felfüggesztése áttételre került, mivel a család elköltözött városunkból.

Látványos eredményt nem sikerült elérni ezekkel az intézkedésekkel, az iskoláztatási támogatás felfüggesztése jelenleg 8 tanuló esetében áll fenn.

Feltételezhető, hogy 2012. február hónaptól hatályos jogszabályi változás hatékonyabbnak fog bizonyulni, mely szerint a 16. életévét betöltött gyermek után járó iskoláztatási támogatás teljes összegének felfüggesztése helyett a jegyző kezdeményezi az iskoláztatási támogatást folyósító szervnél az ellátás szüneteltetését.

Ideiglenes hatályú elhelyezés:

A Gyvt. 72. § (1) bekezdése értelmében:

Ha a gyermek felügyelet nélkül marad vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti és emiatt azonnali elhelyezése szükséges, a települési önkormányzat jegyzője, a gyámhivatal, valamint a rendőrség, az idegenrendészeti hatóság, a menekültügyi hatóság, az ügyészség, a bíróság, a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága (beutaló szerv) a gyermeket ideiglenesen a nevelésre alkalmas különélő szülőnél, más hozzátartozónál, illetve személynél, nevelőszülőnél, vagy gyermekotthonban helyezi el.

Az ideiglenes hatályú elhelyezésre vonatkozó statisztikai adatok:

Év	Elhelyezett gyermekek (fő)	Érintett családok száma (db)	Elhelyezések helye	
			hozzátartozóknál	gyermekotthonban / nevelőszülőnél
2007	8	3	7	1
2008	7	3	1	6
2009	22	4	14	8
2010	7	3	-	7
2011	5	2	-	5

Az ideiglenes hatályú elhelyezés okai 2011. évben:

- 4 kiskorú gyermek elhelyezését megelőzően a szülők bejelentéssel éltek a gyámhatóságon, hogy ideiglenesen lemondanak gyermekük neveléséről. A gyerekeket védelembé vétel keretén belül gondozta a családgondozó a szülők nem megfelelő életmódja miatt, akik a gyermekek gondozását, nevelését elhanyagolták.

A szülők kérését követő esetkonferencián valamennyi szakember a négy gyermek családból való kiemelését tartotta megoldásnak. Nevelőszülőnél kerültek elhelyezésre, három gyermek jelenleg is ott él, egy gyermek speciális nevelési igénye miatt gyermekotthonba került. A visszajelzések pozitívak.

- 1 gyermek esetében - a szülők válását követően - a kamaszkorban előforduló magatartási problémák miatt a szülő és gyermeke között megromlott a kapcsolat, melyet követően a fiatal lány engedély nélkül barátjához költözött, ezáltal szülői felügyelete nem volt megoldott. Annak ellenére, hogy az apa a rendőrség segítségét kérve hazahozatta lányát, ő visszaszökött barátjához. A kamasz lány, testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi veszélyeztetettségének megszüntetése érdekében hatékony gyermekvédelmi intézkedés volt szükséges. Jelenleg gyermekotthonban tartózkodik.

A hatósági intézkedések megalapozottak voltak, a gyermekvédelemmel foglalkozó szervekkel közösen – esetkonferenciákon, esetmegbeszéléseken - hoztuk meg a döntéseket.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés minden esetben 30 nap, mely idő elteltével a Városi Gyámhivatal felülvizsgálja és dönt a gyermekvédelmi gondoskodás formájáról.

A gyermekek családi jogállásának rendezése

2011. év folyamán az apa adatai nélkül anyakönyvezett kiskorúak száma 3 fő volt. Jegyző által felvett teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat 14 születendő gyermek esetében készült.

5. A Sárospatak Városi Gyámhivatal beszámolója a 2011-ben tett hatósági intézkedésekről és feladatokról

A városi gyámhivatal feladat- és hatásköre a gyermekek védelme érdekében az alábbiakban határozható meg:

- Elhelyezi a gyermeket ideiglenes hatállyal a különélő szülőknél, más hozzátartozónál vagy alkalmas más személynél, illetve nevelőszülőnél, ha erre nincs mód, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben.
- Átmeneti nevelésbe veszi a kiskorút és egyidejűleg gyámot rendel.
- Tartós nevelésbe veszi a gyermeket és gyámot rendel.
- Dönt az utógondozás és az utógondozói ellátás elrendeléséről.
- Dönt az otthonteremtési támogatás megállapításáról, a gyermektartásdíj megelőlegezéséről.
- Dönt a gyermeket örökbe fogadni szándékozók alkalmasságáról és a gyermek örökbefogadhatónak nyilvánításáról.
- Pert indíthat, illetve kezdeményezhet szülői felügyelet megszüntetése vagy visszaállítása érdekében.
- Hozzájárul a gyermek családba fogadásához.

A Sárospatak Városi Gyámhivatal illetékességi területe Sárospatak városra és 16 városkörnyéki településre terjedt ki.

A gyámhivatal a tárgyévben 816 db határozatot és 40 db végzést hozott. 8 db határozat és 9 db végzés államigazgatási úton történő megtámadására került sor. A megtámadott határozatokból 2-at megsemmisített a felettes szerv, 3-at helybenhagytak, volt olyan amit saját hatáskörben visszavont az elsőfokú hatóság, volt egy megváltoztatott és új eljárásra utasított is.

A gyámhivatal 2011-ben jelentős ügyiratforgalmat bonyolított le, a 4133 iktatott gyámhatósági ügyiratból 668 alapszámmal, 3465 pedig alszámmal került iktatásra.

A Városi Gyámhivatal intézkedései 2011. évben:

A.) A Városi Gyámhivatal a gyermekek védelme érdekében tett intézkedései

A gyámhivatal illetékességi területén 2011-ben összesen 23 gyermek ideiglenes elhelyezésére került sor. 4 gyermek harmadik személynél (hozzátartozónál), 15 nevelőszülőnél, 3 gyermekotthonban, 1 pedig másik szülőnél.

(2012. évben január 1-től május 10-ig 18 gyermek kiemelésére került sor.) A tárgyévben a gyámhivatal 15 kiskorút vett átmeneti nevelésbe, a 2011. december 31-én átmeneti nevelt kiskorúak száma 81. Az átmeneti nevelésbe vett kiskorúak után fizetésre kötelezett hozzátartozók száma: 10.

A nyilvántartásban szereplő tartós neveltek száma: 4. Közülük 2 szülői lemondó nyilatkozat alapján került tartós nevelésbe, 2 pedig azért, mert a szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette.

2011. évben elrendelt utógondozási esetek száma: 10.

A tárgyév folyamán utógondozói ellátás elrendelésére 5 kérelem érkezett. 4 esetben nevelőszülőnél került sor az utógondozói ellátás biztosítására, 1 esetben külső férőhelyre.

B.) A Városi Gyámhivatal pénzbeli támogatásokkal kapcsolatos döntései

A tárgyévben benyújtott, 4 otthonteremtési támogatás iránti kérelem alapján indult eljárás. 4 fiatal kapott 6.029.956,-Ft-ot.

Gyermektartásdíj megelőlegezése iránt 14 esetben indult eljárás, amely összesen 24 gyermeket érintett. Gyermektartásdíj megelőlegezése címen kifizetett összeg a tárgyév folyamán 3.911.875,-Ft. A 2011. évben megszüntetett megelőlegezések száma: 19. 2011. decemberében összesen 46 kiskorú után fizettünk gyermektartásdíjat, a jogosult kezeihez.

C.) A gyermekek családi jogállásának rendezésével kapcsolatos intézkedések

Az év folyamán összesen 12 kiskorú családi jogállása rendeződött a gyámhivatalnál, ebből teljes hatályú apai elismerő nyilatkozattal 7, képzelt apa megállapításával 4 esetben. (1 bírósági megállapítás) 5 esetben járult hozzá a gyámhivatal az apaság vélelmének megdöntése iránti perindításhoz.

D.) Perindítási és feljelentési kötelezettség keretében tett intézkedések

A gyámhivatal az év folyamán büntetőeljárást nem indított, egy esetben szemérem elleni erőszak és kiskorú veszélyeztetése miatt. Szülői felügyelet megszüntetése iránt nem, ellenben gyermekelhelyezés miatt 3, gyermekelhelyezés megváltoztatása iránt 7 kiskorú érdekében indítottunk bírósági eljárást.

E.) A szülői felügyeleti joggal kapcsolatos intézkedések

A tárgyévben kezdeményezett kapcsolattartási ügyek száma 52. A jogerősen befejezett ügyek száma 52, ebből 47 esetben határozattal szabályoztuk a kapcsolattartást. A határozattal szabályozott ügyek közül 47 átmeneti nevelt gyermeket érintett. Végrehajtási cselekmény saját ügyünkben 20 alkalommal történt, 6 esetben végrehajtási bírságot szabtuk ki (235.000 Ft).

Sajnos a legtöbb esetben ezek az ügyek nem a gyermekekről, hanem a szülők ellenségeskedéséről szólnak, s a hatóság itt eredményt csak nagyon ritkán tud felmutatni. Ezek az ügyek többnyire akkor szűnnek meg, ha a gyermekek felnőnek és a szülők belátják, hogy a hatósági eszközökkel kényszeríteni nem lehet őket arra, hogy ápolják szüleikkel a kapcsolatot.

A gyermekvédelem keretébe sorolhatjuk az örökbefogadást is. Sajnálatos módon ezen ügyek száma évről-évre csökken. Nem az igényekkel van a baj, örökbefogadni szándékozók vannak, viszont azon gyermekek száma, akik örökbeadhatók, vagy akik megfelelnek az elvárásoknak folyamatosan csökken. A potenciális szülők egészséges gyermeket szeretnének, ám sajnos az átmeneti, vagy tartós nevelt gyermekek többsége halmozottan sérült.

A másik problémát pedig az jelenti, hogy a vér szerinti szülők teszik lehetetlenné az örökbefogadhatóvá nyilvánítást, hiszen nem mondanak le gyermekükről, évente néhány alkalommal meglátogatják őket, ezzel megakadályozzák az örökbefogadhatóvá nyilvánítást, viszont annak érdekében sem tesznek semmit, hogy ismét magukhoz vegyék őket. A jelenlegi szabályok szerint így

meghiúsítják, hogy a kicsik új családba kerülhessenek. 2011-ben 3 esetben került sor örökbefogadásra, két esetben külföldiek voltak az örökbefogadó szülők, 1 esetben magyarországi szülők fogadtak örökbe.

Örökbefogadásra alkalmasnak 2011-ben 3 szülőpárt nyilvánítottunk, kérelem az elvégzett tanfolyam, valamint a helyszíni vizsgálat és meghallgatás alapján.

F.) A gyámsággal és gondnoksággal kapcsolatos intézkedések

2011-ben összesen 128 kiskorú állt gyámság alatt. A gyámi tisztséget 23 kiskorú esetében családba fogadó személy, 23 esetben harmadik személy, 1 esetben hivatásos gyám, 69 esetben nevelőszülő, 12 esetben gyermekotthon vezetője tölti be. A gyámok évente számolnak el gyámoltjaik vagyonával, amit határozattal fogadunk el (vagy sem) és hagyunk jóvá. Eseti számadásra is sor kerül, akkor, ha a gyermekek betétjéből kifizetést engedélyezünk a gyámok számára.

Nem tartozik a gyermekvédelem körébe, de mégis érdemes megemlíteni a gondnokságot is. A gyámhivatal többnyire úgy tartják számon, hogy gyermekekkel foglalkozik. Az utóbbi évben tovább romlott a helyzet e téren, sajnos városunk és környéke tovább öregszik. Ezzel magyarázható, hogy a gondnoksági ügyek száma emelkedik.

A múlt évben 205 személy állt cselekvőképességet érintő gondnokság alatt. Hetente 5-7 ilyen eljárás indul, többnyire a hozzátartozók vagy a pszichiátria jelzése alapján, közülük 109-en 40 év alattiak.

A gondnokok szintén évente elszámolnak.

A gondnoki teendőket 62 gondnokolt esetében a Polgármesteri Hivatal által alkalmazott 2 hivatásos gondnok látja el, a többi esetben egyéb személy, családtag.

G.) A vagyonkezeléssel kapcsolatos intézkedések

A szülői jognyilatkozat érvényességéhez a gyámhivatal jóváhagyása szükséges, ha a jognyilatkozat a gyermek ingatlantulajdonának átruházására, vagy bármely módon történő megterhelésére vonatkozik, illetve ha az átruházni kívánt ingóság értéke a 100.000,-Ft-ot meghaladja. Ezen a területen lényeges csökkenés mutatkozott, ami feltehetően abból adódik, hogy a családoknak nem igen marad befektetni való pénzük, amiből gyermekeiknek ingatlant vásárolhatnának.

Inkább, arra kényszerülnek, hogy a meglévő fenntartásos betétkönyvből a gyerek ruházkodására, iskolai költségekre kivegyék a szükséges összeget.

A kiskorúak ingatlantulajdonának átruházásával, megterhelésével kapcsolatban 19 eljárás indult, valamennyi esetben jóváhagyó határozat született, mivel a jogügylet a gyermek érdekét szolgálta. A gyámhivatal nyilvántartásában 98 vagyonnal rendelkező kiskorú, és 65 vagyonnal rendelkező gondnokolt szerepel.

78 kiskorú rendelkezik gyámhatósági fenntartásos betétállománnyal, amelyben összesen 28.794.518,- Ft van elhelyezve. Ebben szerepel az átmeneti nevelt gyerekek betétben elhelyezett pénze is.

88 gondnokság alatt álló személy rendelkezik gyámhatósági fenntartásos betétkönyvvvel vagy folyószámlával, az itt elhelyezett készpénzvagyon összesen 87.860.838,-Ft.

Rengeteg változásra van még szükség a gyermekvédelem területén. Fontos lenne, hogy egy adott esetben a megoldás játssza a döntő szerepet és ne az eljárás.

Fokozottabban kell felmérni az egyéni szükségleteket. A legfontosabb azonban az, hogy a családdal együtt és nem ellenük kell a problémát megoldani.

Fejleszteni kell a helyi ellátásokat és szükséges a meglévő intézményhálózat korszerűsítése is. A cél az, hogy minden gyermek emberi körülmények között élhessen elsősorban a családjában, ám pusztán csak azért, hogy a szülők munka nélkül megéljenek a gyermekeikből, azért nem szabad mindenáron a vérszerinti családba tartani az egyébként ott már szenvedő gyermekeket.

A gyermekvédelem területén a hangsúly a megelőzésen van, de most, amikor a családok a létminimum alatt élnek az a feladat nehezebb, mint eddig valaha volt. Anyagi okok miatt nem lehetne gyermeket kiemelni a családjától, de akkor, amikor nincs mivel fűteni télen és mit enni, akkor nem áll más lehetőség a hatóságok rendelkezésére, mint a kiemelés. Ezek azok az esetek amikor a gyerekek megtapasztalják a nevelőszülőknél, más élet is van, mint a vérszerinti szülők mellett és eljönnek ugyan látogatóba, de végleg már nem akarnak hazakerülni.

Az elmúlt évben több esetben is előfordult, hogy a szülők kérelmére hazakerültek a gyerekek, de sajnos néhány hónap múlva a gyermeket saját kérelmére vissza kellett vinnünk az intézetbe, illetve nevelőszülőhöz.

6. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők működését engedélyező hatóság ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása.

A jegyzői gyámhatóság döntéseit saját hatáskörében nem vonta vissza és nem változtatta meg. A másodfokon eljáró hatóság 1 alkalommal helybenhagyta, 1 ízben pedig megsemmisítette a hozott határozatot, egyúttal az első fokon eljáró hatóságot új eljárásra utasította.

A fentiekén kívül más úton *(bírószági úton, felügyeleti intézkedéssel, ügyészi órással)* megtámadott döntés nem volt.

Az ügyintézési határidőket betartottuk, határidő túllépés miatt a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 33/A § szerinti eljárásra *(központi költségvetés részére történő befizetés)* nem volt szükség.

A gyámhivaltól a Borsod- Abaúj- Zemplén Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatal az elmúlt év során –többszörre minisztériumi felkérésre- több alkalommal kért részletes adatszolgáltatást az átmeneti gyerekek elhelyezésére, a kapcsolattartási ügyek végrehajtására, az örökbefogadhatóvá nyilvántartott gyermekekre és vagyonos kiskorúakra.

7. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. meghatározásai alapján

(Milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenciós elképzelések.)

A gyermekek védelmének és ellátásának biztosítása érdekében Sárospatakon az intézményi rendszer kiépült. További célkitűzés az intézményi rendszer legalább jelenlegi színvonalon történő működtetése, amennyiben lehetőség kínálkozik rá, további fejlesztése.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy a tájékoztatót megtárgyalni és elfogadni szíveskedjen.

Sárospatak. 2012. május 16.

Dr. Komáromi Éva
jegyző

Készítette: Dr. Farkas Éva Gyámhivatal vezető
Rák Józsefné igazgatási irodavezető
Rusznák Istvánné gyámhatósági ügyintéző

SÁROSPATAK VÁROS ÖNKORMÁNYZAT KÉPVISELŐ-TESTÜLETE

/2012. (V. 25.) KT.

h a t á r o z a t a

a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról

A Képviselő-testület a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló tájékoztatót elfogadta.

Felelős: jegyző

Határidő: azonnal

dr. Komáromi Éva
jegyző

Aros János
polgármester

Beszámoló

a Családsegítő és Pedagógiai Szakszolgálat intézményi keretein
belül működő

Gyermekjóléti Szolgálat 2011. évi tevékenységéről, a gyermekek helyzetéről Sárospatakon

A gyermekjóléti szolgálat működésének alapjait a „Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról” szóló **1997. évi XXXI. törvény** határozza meg.

„1.§(1) **E törvény célja**, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, **a helyi önkormányzatok** és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek **meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak** a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői köteleességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.”

A gyermekjóléti szolgálat célját **38.§** határozza meg, mely szerint a szolgálatnak **hozzá kell járulnia a gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének**, a családban történő nevelésének **elősegítéséhez**, a veszélyeztetettség **megelőzéséhez** és a kialakult veszélyeztetettség **megszüntetéséhez**, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.

Az intézmény tárgyi és személyi feltételei

A Gyermekjóléti Szolgálat 14 éve a Családsegítő és Pedagógiai Szakszolgálaton belül működik. 2011. szeptemberétől belső szervezeti átalakítással az addigi szakmai vezető az intézmény igazgatóhelyettesévé lépett elő, családgondozóként pedig a pedagógiai szakszolgálatához került. Így jelenleg a gyermekjóléti szolgáltatás feladatait három szakirányú végzettséggel rendelkező családgondozó látja el.

Tárgyi feltételeink megfelelőek.

Elhelyezésünk továbbra sem megoldott. Az elképzelések évről évre változnak, de bizakodunk, hogy egy elkövetkező építési – fejlesztési koncepciónak szolgálatunk is része lesz. Kísérletet tettünk pályázati források bevonására is 2011. decemberében, de annyira szoros volt a határidő, és oly kiforrotlan a koncepció az intézmény jövőjéről, hogy el kellett vetnünk ezt a több mint 100 milliós lehetőséget.

Szolgálatunk létszáma az elmúlt időszakban nem csökkent, de munkavégzésünket alapvetően meghatározta a Családsegítő Szolgálatban történt létszámleépítés. A szociális intézményrészben végzett közös feladatok - a megnöött dokumentációval, valamint a bevezetés alatt álló napi, online jelentések küldésével együtt - tovább nehezítették a kollégák terheit.

A gyermekjóléti szolgáltatást az önkormányzat a lakosság létszáma alapján kapott normatív támogatásból biztosítja.

SZAKMAI TEVÉKENYSÉG

1. A gyermekjóléti szolgálat szervezési tevékenysége - jelzőrendszer működtetése

2011-ben 5 alkalommal szerveztünk **Gyermekvédelmi – kerekasztalt**, szakmaközi megbeszéléseket.

Januárban a Rendőrség, mint a jelzőrendszer tagja és a velük való közös feladatok volt beszélgetésünk témája. Márciusban a helyi CKÖ-vel való együttműködés volt soron. Májusban vendéget hívtunk, Földes Judit igazgató asszonyt, a Miskolci Családsegítő Szolgálat Regionális Módszertani Központ és Gyermekjóléti Szolgálat Megyei Módszertani Központ vezetőjét, aki a szociális szférában várható változásokról tájékoztatott bennünket. Szeptemberben az esélyegyenlőség érvényesülése volt témánk.

Ötödik alkalommal, 2012. februárjában az internet elterjedésének, a világháló használatának hatásaira és a visszaélések lehetőségeire fókuszáltunk kerekasztali beszélgetésünkön.

Törvényi kötelezettségünknek eleget téve 2011. március 22-én tartottuk meg éves gyermekvédelmi tanácskozásunkat.

A 14. évét betöltő szolgálat „serdülőkorba” lépett. Éves Gyermekvédelmi Tanácskozásunkon megmutattuk - a teljesség igénye nélkül - mindazt a munkát, amit a szolgálat maga mögött tud. Képekkel illusztráltuk azt a sokoldalú tevékenységet, amit munkatársaink, sokszor szélmalomharcot vívva, a család, az intézmények, a gyermek érdekei között tesznek a mindennapokban. Megelégedésünkre szolgált, hogy a résztvevők elismeréssel nyilatkoztak munkánkról, csakúgy, mint a vendégként megjelent megyei szakmai módszertani központ munkatársa. A tanácskozáson nemcsak az előző évi beszámolók, nehézségek hangzottak el, de összeállítottuk a következő évi munkatervet, a tanácskozások témáit is, amelyekhez megpróbálunk majd pályázati forrásokat találni.

2012 tavaszán szolgálatunknál a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal szakmai ellenőrzést tartott. Az ellenőrzés során a következőket állapította meg: „A Szociális és Gyámhivatal megállapítja, hogy a Gyermekjóléti Szolgálat a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet, valamint a fent hivatkozott Korm. Rendelet vonatkozó rendelkezései alapján, a személyi és tárgyi feltételek tekintetében a szolgáltatás a jogszabályi keretek között megfelelő módon működik.”

A jelzőrendszer által küldött jelzések száma:

Közüoktatási intézmények által	136 db
Önkormányzat, jegyző, gyámhivatal	119 db
Állampolgár	44 db
Rendőrség	36 db
Egészségügyi szolgáltató, védőnő	29 db
Pártfogó felügyelet	17 db
Társadalmi szervezet, egyház, alapítvány	17 db
Ügyészség, bíróság	3 db

2. A gyermekjóléti szolgálat gondozási tevékenysége:

Alapellátásban történő gondozás (2011-ben)	63 fő
Védelemben vétel	82 fő
Átmeneti nevelt	22 fő
Tartós nevelt	8 fő
Összesen:	184 fő

Érintett családok száma 97 család

Évről évre nő a védelemben vett gyermekek száma. Gondozásuk esetében azonban a fokozott odafigyelés, ellenőrzés, szabályok előírása és betartatása – gondozási, nevelési terv - sem oldja meg problémájukat, több éves, hiábavaló eljárás is előfordul, napi problémákkal halmozva.

A gyermekjóléti szolgálat forgalma – 2006-2011.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Alapellátás keretében gondozott gyermekek száma	62	56	60	70	58	63
Védelemben vett gyermekek száma	43	67	77	65	78	82
A szolgáltatást igénybe vevő gyermekek száma	125	177	242	196	234	274

Kiemelés (ideiglenes beutalás) 5 gyermek esetében történt.
A beutalás 2 családot érintett.

Gyermekjóléti tevékenysége a kezelt probléma típusa szerint (halmozott adat):

- Anyagi,(megélhetési, lakhatással összefüggő, stb.)	142
- Szülők vagy család életvitele	141
- Gyermeknevelési	121
- Szülői elhanyagolás	119
- Családi konfliktus (szülők egymás közti, szülők- gyermek közti)	91
- Magatartászavar, teljesítményzavar	76
- Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	51
- Családon belüli bántalmazás (fizikai, szexuális, lelki)	26
- Szenvedélybetegségek	18
- Fogyatékoság, retardáció	12

Összesen: 797

Az ellátásban lévő gyermekek és családjaik esetében az elmúlt évek adataihoz képest nőtt a problémák száma. Az adatokból egyértelmű, hogy az anyagi eredetű, lakhatási, megélhetési nehézségek kimagaslóak az ellátott gyermekek és családjaik körében. Ezen problémák mellett továbbra is az életviteli, életvezetési, **gyermeknevelési nehézségek a legkiemelkedőbbek, valamint az elhanyagolás.**

A következő eseteken keresztül szeretném bemutatni a szolgálat által kezelt, gyakori problémákat. Sajnos a leírásokból egyértelmű, hogy a kapcsolatfelvétel során már tudható, hogy általában halmozott problémákkal állunk szemben.

Szülői elhanyagolás és formái a gyakorlatban

A gondozott családoknál visszatérő probléma az elhanyagolás, szülői felelőtlenség. Ezen családokban nevelkedő gyermekekkel szemben tanúsított szülői magatartás, veszélyezteti annak testi-, értelmi-, érzelmi-, és erkölcsi fejlődését.

A szülők gyakran még hajlandóságot sem mutatnak arra, hogy együttműködjenek a szakemberrel.

A 43 éves édesanya három kiskorú gyermekével Sárospatak belvárosában él egy szoba-konyhas, kertes albérletben.

A család tagjai: az egyedülálló édesanya, a 17 éves, 8. osztályos leánygyermek, és 9 és 11 éves fiútestvérek szintén normál tantervű általános iskola tanulók.

A családgondozó 2010. októbere óta tart kapcsolatot a családdal. Kezdetben alapellátás, majd pedig védelembe vétel keretén belül gondozza a családban élő gyermekeket.

Lakás és életkörülményeik:

A város belterületén lévő családi házat édesanya bérlí, havi 15.000 Ft-ért. A komfort nélküli otthonban a közüzemi szolgáltatások közül egyedül a villany biztosított. Víz nincs bevezetve, és a szennyvízelvezetés sem megoldott, WC az udvaron található. A család mindennapos tisztálkodási lehetősége így nehezen oldható meg. A kert műveletlen, az udvar szemetes, piszkos.

Lakószobájuk berendezése egy nagyobb ágy, két egyszemélyes heverő, egy polc, melyen televízió van. Télen vaskályhával fűtenek. A konyhában egy polc egy gáztűzhely és egy hűtő található.

A család élet- és lakókörülményei azonban mindig bizonytalanok voltak. Az édesanya gyermekeivel már a sokadik albérletben él.

A családdal való kapcsolatfelvétel oka a Sátorajáújhelyi Rendőrkapitányság jelzése volt, mely szerint a lány megszökött otthonról, barátjához utazott az édesanyja tudta nélkül. A gyermeket a rendőrök hazaszállították, és ekkor a Szolgálat alapellátásba vette a lányt és két testvérét. A védelembe vételt pedig az albérletből albérletbe való állandó költözésük, „bizonytalanságuk” indokolta.

A védelembe vételkor megfogalmazott és a gondozási nevelési tervben is rögzített feladatokat a család nem tartja be. Édesanya életmódja és pénzkezelése miatt mindhárom gyermek után járó iskoláztatási támogatás összege felfüggesztésre került.

Kezdetben egy külső családtag segítségével osztották be a pénzt, ez sikertelennek bizonyult. Jelenleg a Szolgálat munkatársával vásárolja le az édesanya az iskoláztatási támogatás összegét. Sajnos, ez sem működik akadálymentesen. Édesanya belátási képességei nem teszik lehetővé, hogy havonta két alkalommal jöjjön el az eseti gondnokhoz, és együtt menjenek bevásárolni egy előre átgondolt listával, naponta több alkalommal is megjelenik, kísértékű alkalmi vásárlásaival.

Az édesanya beteg. Epilepsziás, idegi problémái vannak, rendszeres orvosi kezelésre, gyógyszerekre van szüksége. Ha ezekhez nem jut hozzá, látszólag zavart állapotba kerül.

Iskolai hiányzás:

A gyermekek a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola tanulói. A két kisebb fiú - a megbetegedésektől eltekintve - nem hiányzik az oktatási intézményből.

A lány viszont sokat hiányzik, igazolatlan hiányzásainak száma több száz óra. A kislány idejének nagyobb részét a barátjánál tölti egy Sárospataktól távolabb lévő településen. A hiányzások miatt a családgondozó napi kapcsolatban áll az iskola gyermekvédelmi felelősével. A gyermeket, és sok esetben a szülőt is hazugságon kaptuk, mert „összeszövetkezve” találják ki azon indokokat, ami miatt a gyermek nem megy iskolába. Alkalmanként saját magukkal is ellentmondásba keveredtek.

A lány nem együttműködő a családgondozóval. Elutasítja a segítséget, viselkedése elutasító, nem jön el a segítő beszélgetésekre sem.

A tankötelezettség teljesítésével összefüggésben a 2010. évi LXVI. törvény 2010. augusztus 30-i hatállyal bevezette az iskoláztatási támogatás felfüggesztését. Az új törvény célja a tankötelezettség teljesítése. Ha a gyermek és szülője kötelezettségét nem teljesíti, az iskoláztatási támogatás felfüggesztése, alkalmanként természetbeni juttatása történik.

Mint a fenti példában is látható, valójában a családgondozók, az eseti gondnok és gyámhatóság feladatai nőttek. Gondozási-nevelési terv, annak felülvizsgálata, a tankötelezettség előmozdítására tett javaslat, pénzfelhasználási terv készítése csak növeli a dokumentációs terheket, bár minden esetben a tankötelezettség teljesítése a cél.

A gyakorlatban azonban érdemi változás nem történik. Az eljárások sem térítik jobb belátásra a hiányzókat. A szülői érdektelenség, nemtörődömség esetenként olyan helyzeteket is eredményez, ahol a gyermek érdekeit csak az iskola és szolgálatunk képviseli.

A következő esettanulmány is halmozottan ábrázolja a szolgálat szakmai, ill. szolgáltató munkáját a mindennapok családgondozásában:

A család Sárospatak egyik külterületén lakik, az ő elmondásuk szerint saját tulajdonú ingatlanon épített családi házban. A szülők nyolc gyermeket neveltek, ebből négy felnőtt korú, szintén családot alapított és elköltözött. Időnként visszatérnek a szülői házba, hol rövidebb, hol hosszabb időre. Jelenleg a lakásban a szülők, illetve, négy - két fiú és két lánygyermek - lakik.

Az édesapa 39 éves, tartósan munkanélküli, alkalmi munkát vállal, de gyakran tartózkodik otthon. Az édesanya 39 éves, munkanélküli, közhasznú munkavállalóként a Kommunális Szervezet foglalkoztatja.

A gyermekek 15 és 16 éves fiúk, 12 és 13 éves lányok. A legfiatalabb, 12 éves leányt védelembe vétel keretében gondozza szolgálatunk. Mindannyian a helyi, önkormányzati általános iskola tanulói.

A legfőbb probléma a gyerekek rendszeres iskolába járása, az állandósult hiányzásuk, mind az igazolt, és mind az igazolatlan tanórai mulasztásuk.

Reggel elindulnak az iskolába, de tanulás helyett a városban csavarognak. A gyerekek tanulmányi eredménye gyenge, több alkalommal év végén osztályozó vizsgára buktak. Az iskola hiába kéri a szülőket, hogy gyermekeik miatt jelenjenek meg a szülői értekezleteken, a fogadóórákon, illetve a kért megbeszéléseken, ezt ők nem teljesítik.

A hiányzás mellett **a gyermekek viselkedése sem megfelelő.** Zavarják az órát, tiszteletlenül és bántóan viselkednek társaikkal és tanáraikkal szemben, megszegik az iskolai házirendet.

A sokasodó problémákkal rendszerint szembesítjük a szülőket, melyekre mindenféle kifogásokat keresnek.

Az igazolatlan hiányzás következménye **2011. szeptemberétől az iskoláztatási támogatás felfüggesztése – a 16 éves fiúk esetében - megtörtént.** A család eseti gondnok bevonásával havonta a gyermek után járó családi pótlék összegének megfelelően vásárolt. A vásárlás során a feltételeket a szülő egyáltalán nem tartotta be, de a gyermek igen, és több alkalommal

– orvosi igazolást kérve, betegsége hivatkozva – iskola időben jött bevéssérolni a családjának. A szülő kérte gyermekei – a 16 éves fiú, és a 13 éves lány – magántanulósítását is. A gyermekek, azóta **magántanulóként** teljesítik a tankötelezettségüket, hetente 2-3 órán kell részt venniük, félév és évvégén osztályozó vizsgát kell tenniük.

Az iskoláztatási támogatás felülvizsgálatára negyedévenként kerül sor, a családi pótlék eseti gondnokkal történő közös vásárlására már nem volt szükség, mivel a 16 éves fiú magántanuló lett. Ennek ellenére iskolába nem jár, a tanulmányi eredménye a minimális szintet sem éri el, lemaradása oly mértékű, hogy már veszélyezteti az általános iskola elvégzését, de a tankötelezettsége teljesítését is.

A családban nevelkedő két fiúról rendőrségi jelzés is érkezett szolgálatunkhoz, mely során kiderült, hogy barátaikkal közösen a közelben lévő Horgászfaluban házakat törtek fel, és különböző használati dolgokat tulajdonítottak el. **A pártfogó felügyeleti eljárás** folyamatban, a szülők felmentik gyermekeiket, a barátokat hibáztatják, és nem értik saját gyermekeik körül a „nagy” felhajtást.

Az édesanya engedékeny gyermekeivel szemben, az édesapa határozott, indulatos, de az évek során a saját és családja helyzete felőrölte idegeit, beletörődött a gondokba, nem hajlandó kompromisszumokra, saját tehetetlenségét hangoztatja. A „négy fal között” élő család nem szereti a látogatókat, az idegeneket, csak a felnőtt gyermekeiket és azok családtagjait fogadják el. A szomszédokkal, a tanyán élő más emberekkel nincs kapcsolatuk.

A családi ház, mely szociálpolitikai kedvezmény igénybe vételével épült fel, rendezetlen tulajdonosi viszonyokkal, bizonytalanná teszi a család életét. A pereskedés, feljelentés folyamatos, de a „saját igazukat” nem tudják bizonyítani.

Szabálysértést vagy bűncselekményt elkövetett gyermekek gondozása:

Szabálysértés elkövetésekor gyermekkorú:	4 fő.
fiatalkorú:	17 fő

Bűncselekmény elkövetésekor gyermekkorú:	1 fő
fiatalkorú:	3 fő

A gyermekjóléti szolgálatnál ellátott bántalmazott gyermekek adatai:

Szülő által	- fizikai :	1 fő
	- lelki:	6 fő

Családon kívül	- szexuális	1 fő
----------------	-------------	------

Elhanyagolt - szülő által	- fizikai	21 fő
	- lelki	9 fő

Szakellátásban lévő gyermekek családjainak száma:

6 család – 13 fő gyermek esete

A szolgálat családgondozói sokszor évekig segítőként munkálkodnak a családban, míg belátják, hogy a családban élő gyermek helyzetén már nem lehet segíteni, vagy éppen a család

fordul el a gyermektől. A legutóbbi kiemelésben résztvevő szakemberek sokáig dolgozták fel a kiemelés során megélt feszültségeket:

T. kamaszfiú, édesanyja 2007-ben hosszú betegség után elhunyt. Az akkor 10 éves gyermek nem tudta feldolgozni anyja elvesztését - ez a trauma jelenleg is befolyásolja mindennapjait. Az anya halála után, pár hónap múlva apja újsághirdetésen keresztül ismerkedett meg jelenlegi feleségével, aki egy hónap elteltével, két gyermekével Sárospatakra költözött a három gyerekes, anyanélküli családhoz. A feszültségek ekkor keletkeztek a családon belül. Először a nővér költözött el a családtól, aztán kliensünk is a nagynénjéhez került. Később a legnagyobb fiú is elköltözött barátnőjéhez.

Az utóbbi időben egyre több iskolai és „otthoni” problémajelzés érkezett T. antiszociális viselkedéséről, szinte már – már megfékezhetetlen dührohamairól. Ezek a helyzetek egyre tűrhetetlenebbé váltak, majd T. apja kérte fia visszahelyezését. Édesapjához való visszakerülését követően a helyzet megnyugodni látszott. A fiú próbálta betartani a család és nevelőanyja feléje irányuló kéréseit. Több alkalommal is együtt jött be szolgálatunkhoz az apjával vagy nevelőanyjával.

*Azonban a kamasz fiúnál otthonában is jelentkeztek a dühkitörések. **A szülő nem kívánta tovább nevelni gyermekét, és lemondta neveléséről a Gyámhatóságon.***

A fiút az iskolából szállították a Miskolci Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálatba, aki nem fogadta el apja és a hatóság döntését. Fenyegetőzött és dührohamot kapott, majd mentővel gyermekpszichiátriára szállították. A fiatalkorú jelenleg is ott tartózkodik, gyógyszeres kezelés alatt áll. Az apa nem érdeklődött fia felől.

A kiemeléssel a problémás családokban nevelkedő gyermekek helyzete részben megoldódik.

Néhányuk, különösen a kamaszodó gyermekek visszavágnak elhanyagoló otthonukba, megszöknek a gondozó intézményekből, csavarognak, újabb szabálysértéseket követnek el szökésük ideje alatt, ezért esetükben ismételt, hatósági és gyermekjóléti intézkedések szükségesek.

3. A gyermekjóléti szolgálat szolgáltatási tevékenysége

A gyermekjóléti szolgálat szolgáltatásait igénybe vevő esetek száma

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Információ nyújtások	695	792	582	756	642	674
Hivatalos ügyek intézésében való közreműködés	359	340	193	405	377	341

Gyermekjóléti szolgáltató tevékenység a kezelt probléma típusa szerint

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Szülők vagy a család életvitele	54	72	69	137	113	141
Anyagi (megélhetés, lakhatás)	32	56	81	111	100	545
Gyermeknevelési	47	71	82	91	108	121
Szülői elhanyagolás	27	59	56	137	137	119
Szenvedélybetegségek	18	42	39	43	13	18

Családi konfliktus	42	45	37	55	78	91
Magatartászavar, teljesítményzavar	39	49	49	76	67	76
Fogyatékoság, retardáció	2	2	6	12	14	12
Gyermekintézménybe beilleszkedési nehézség	10	22	17	19	39	51
Családon belüli bántalmazás	2	19	6	31	30	26
Problémák száma összesen	273	437	442	712	681	797

A táblázatból jól látható, hogy ötszörösére nőtt az anyagi, megélhetési, lakhatási, kilakoltatási problémák miatt szolgálatunkhoz fordulók száma.

4. Egyéb tevékenységek:

- **Korrepetálás**

Július, augusztus hónapokban heti két alkalommal, felkészítő jelleggel, korrepetáló foglalkozást végeztek a szolgálat családgondozói. A felzárkóztatáson kb. 20 fő vett részt.

- **Játszóház**

A nyári szabadidős programokat az elmúlt évben is folytattuk. Szakítva az előző évi játszóházak hagyományaival 2011. nyarán a város több pontján szerveztünk heti egy alkalommal játszóházat. Kispatakon, a lakótelepen és a végárdói Faluház udvarán találkozhattak munkatársainkkal a gyermekek és szüleik.

A résztvevőknek alkalmanként lehetőségük volt kézműveskedni, gyurmázni, festeni, gyöngyöt fűzni. Legnagyobb sikere a trambulinon való ugrálásnak volt Csaba bácsi és Norbi bácsi felügyelete mellett.

- **Családi nap**

A nyári szabadidős foglalkozások lezárásaként 2011. szeptember 2-án Családi napot tartottunk Halászhomokon, ahova minden kikapcsolódni vágyó gyermeket és szüleit szeretettel vártunk. A családi nap lebonyolításában a pedagógiai szakszolgálat munkatársai is részt vettek a szervező családgondozók mellett, és most is egy jó hangulatú, színes programokkal tarkított rendezvényen szórakozhattak a résztvevők.

- **TÁMOP-5.2.-08/1-2008-0275 projekt fenntartása**

Bár a projekt megvalósítása 2010. október 31-én lezárult, kétéves nyomon követési kötelezettségünk van a projektbe bevont gyermekekről, hogy tankötelezettségüket teljesítik-e, illetve részei-e még az oktatási rendszernek. A bevezetett szolgáltatások egy része is a fenntartás része: mediálás, családterápia, és a családi nap is Halászhomokon.

- **TÁMOP pályázatok beadása**

Folytatjuk a pályázati lehetőségek kihasználását. Ebben az évben két pályázatot nyújtottunk be A Művelődés Háza és Könyvtárával konzorciumban. A TÁMOP-5.1.1. konstrukcióban csaknem 50 millió forintba pályázik intézményünk, és egy olyan 2HOME, második otthon szeretnénk kialakítani az elhanyagolt gyermekek számára, amely mind a tanulásukat, mind a szabadidejük eltöltését segítené. E mellett nekik, és családtagjaiknak is szervezünk benne rendszeresen csoportokat. A családi napok, a nyári játszóházak, a szegregált lakókörnyezet bevonása is céljaink között szerepel. Mindemellett a pályázat lehetőség nyújtana személyi fejlesztésre, amelyre a leépítések miatt nagyon nagy szükségünk van, csakúgy, mint az általános költségek csökkentésére a pályázat által.

A másik konstrukció beadás alatt áll, bűnmegelőzési célú, melyben intézményünk a teljes 40 milliós költség egynegyedére pályázik. Interaktív bűnmegelőzési tréning 400 gyermeknek, 40 pedagógus 30-30 órás továbbképzése, 30 gyermek egy hetes táboroztatása, szakmai napok, bűnmegelőzési célú családi napok Halászhomokon és a cigány telepen, rendőrségi közös programok, esetmegbeszélés a Vay Szakképző pedagógusainak adják tartalmát.

Sárospatak, 2012. május 14.

.....
Molnár Marianna
igazgató-pszichológus

.....
E. Sáfrányos Sarolta
szakmai vezető